

(1) Definicija deteta

Detetom se smatra osoba ispod **18** godina, ukoliko se zakonom date zemlje punoletstvo ne stiče ranije.

(2) Nediskriminacija

Sva prava primenjuju se na svu decu bez diskriminacije. Države imaju obavezu da štite decu od svih oblika diskriminacije i da preduzimaju pozitivne akcije u cilju promocije njihovih prava.

(3) Najbolji interesi deteta

Svi postupci koji se tiču deteta preduzimaće se u skladu sa njegovim najboljim interesima. Države će obezbediti odgovarajuću brigu o detetu u slučaju kada roditelji ili staratelji to ne čine.

(4) Ostvarivanje prava

Države moraju da učine sve što je u njihovoj moći da bi se prava predviđena ovom Konvencijom ostvarila

(5) Prava i obaveze roditelja u odnosu na razvojne mogućnosti deteta

Države moraju poštovati prava i odgovornost roditelja, odnosno proširene porodice, da usmeravaju i savetuju dete u vezi njegovih prava, shodno njegovim razvojnim mogućnostima.

(6) Opstanak i razvoj

Svako dete ima neotuđivo pravo na život, a država ima obavezu da obezbedi njegov opstanak i razvoj.

(7) Ime i državljanstvo

Dete ima pravo na ime od rođenja. Dete ima pravo na sticanje državljanstva i, ukoliko je moguće, pravo da zna svoje roditelje i da bude čuvano od strane roditelja

(8) Očuvanje identiteta

Država ima obavezu da štiti i ukoliko je potrebno obezbedi ponovno uspostavljanje svih bitnih aspekata detetovog identiteta. To uključuje ime, državljanstvo i porodične veze.

(9) Odvajanje od roditelja

Dete ima pravo da živi sa svojim roditeljima, osim u slučaju kada se u odgovarajućem postupku oceni da je odvajanje od roditelja u najboljem interesu deteta. Dete ima pravo da održava kontakt sa oba roditelja ukoliko je odvojeno od jednog od njih ili od oba roditelja.

(10) Spajanje porodice

Deca i njihovi roditelji imaju pravo da napuste bilo koju zemlju i da uđu u svoju zemlju u cilju spajanja porodice ili održavanja odnosa između dece i roditelja.

(11) Nezakonito prebacivanje i nevraćanje dece

Država ima obavezu da predupredi kidnapovanje i zadržavanje dece u inostranstvu, bilo da to radi roditelj ili neko drugi i da u tim slučajevima preduzima odgovarajuće mere

(12) Izražavanje mišljenja

Dete ima pravo na slobodno izražavanje sopstvenog mišljenja i pravo da se njegovo mišljenje uzme u obzir u svim stvarima i postupcima koji ga se neposredno tiču.

(13) Sloboda izražavanja

Dete ima pravo da slobodno izražava svoje poglede, da traži, prima i saopštava informacije i ideje svih vrsta i na razne načine, bez obzira na granice.

(14) Sloboda misli, savesti i veroispovesti

Država će poštovati pravo deteta na slobodu misli, savesti i veroispovesti i pravo i obavezu roditelja da ih u tome usmeravaju.

(15) Sloboda udruživanja

Deca imaju pravo na slobodu udruživanja i slobodu mirnog okupljanja.

(16) Zaštita privatnosti

Deca imaju pravo na zaštitu od mešanja u njihovu privatnost, dom, porodicu i ličnu prepisku i pravo na zaštitu svoje časti i ugleda.

(17) Pristup odgovarajućim informacijama

Država će obezbediti da deca imaju pristup informacijama i materijalima iz različitih izvora. Država će podsticati sredstva javnog informisanja da šire informacije od društvene i kulturne koristi za dete i preduzimati mere da decu zaštiti od štetnih informacija i materijala.

(18) Odgovornost roditelja

Oba roditelja imaju zajedničku odgovornost za podizanje deteta. Država će pružiti pomoć roditeljima u ostvarivanju odgovornosti za podizanje dece i obezbediti razvoj ustanova, kapaciteta i službi za zaštitu i brigu o deci.

(19) Zaštita od zlostavljanja i zanemarivanja

Država će zaštititi dete od svih oblika maltretiranja dok je pod brigom roditelja ili drugih osoba koje se o njemu brinu i uspostaviće odgovarajuće programe prevencije i pomoći žrtvama zlostavljanja.

(20) Zaštita dece bez roditelja

Država je obavezna da obezbedi posebnu zaštitu deci lišenoj roditeljskog staranja i da osigura smeštaj takve dece u odgovarajuće alternativne porodice ili ustanove. U zbrinjavanju dece lišene roditeljskog staranja dužna pažnja će biti posvećena detetovom kulturnom poreklu.

(21) Usvojenje

U zemljama koje priznaju i dopuštaju usvojenje ono će biti izvedeno u skladu sa najboljim interesom deteta i to samo uz saglasnost nadležnih vlasti i uz mere zaštite deteta.

(22) Deca izbeglice

Dete izbeglica ili dete koje traži izbeglički status ima pravo na posebnu zaštitu. Država ima obavezu da saraduje sa odgovarajućim organizacijama koje pružaju takvu zaštitu i pomoć.

(23) Invalidna i deca ometena u razvoju

Mentalno ili fizički nesposobno dete ima pravo na posebnu negu, obrazovanje i osposobljavanje za rad, koji će mu obezbediti potpun i dostojan život i postizanje za njega najvišeg stepena samostalnosti i socijalne integracije.

(24) Zdravlje i zdravstvena zaštita

Dete ima pravo na najviši mogući standard zdravlja i zdravstvene zaštite. Države će posvetiti posebnu pažnju primarnoj zdravstvenoj zaštiti i prevenciji, zdravstvenom prosvjećivanju i smanjenju smrtnosti odojčadi i dece. U tom smislu države će se uključiti u međunarodnu saradnju i težiti da nijedno dete ne bude lišeno mogućnosti efikasne zdravstvene zaštite.

(25) Periodična provera zbrinjavanja

Dete koje je država zbrinula radi staranja, zaštite ili lečenja ima pravo na periodičnu proveru postupka i uslova.

(26) Socijalna zaštita

Dete ima pravo na socijalnu zaštitu uključujući socijalno osiguranje.

(27) Životni standard

Svako dete ima pravo na životni standard koji odgovara njegovom fizičkom, mentalnom, duhovnom, moralnom i socijalnom razvoju. Roditelji imaju primarnu odgovornost da detetu obezbede adekvatan životni standard. Obaveza države je da pomogne i osigura da roditelji tu svoju odgovornost ispunjavaju. Ova obaveza države može uključivati materijalnu pomoć roditeljima i deci.

(28) Obrazovanje

Dete ima pravo na obrazovanje. Država je obavezna da osigura besplatno i obavezno osnovno obrazovanje, podstiče različite oblike srednjeg obrazovanja dostupne svima i omogućiti pristup višem obrazovanju u skladu sa sposobnostima deteta. Školska disciplina će se sprovoditi u skladu sa pravima deteta i uz poštovanje njegovog dostojanstva. Država će se uključiti u međunarodnu saradnju u cilju ostvarivanja ovog prava.

(29) Ciljevi obrazovanja

Obrazovanje će imati za cilj razvoj detetove ličnosti, talenata i mentalnih i fizičkih sposobnosti do njihovih krajnjih mogućnosti. Obrazovanje će pripremati dete za aktivan život u slobodnom društvu i negovati kod njega poštovanje prema roditeljima, njegovom kulturnom poreklu, jeziku i vrednostima kao i poštovanje prema kulturnom poreklu i vrednostima drugih.

(30) Dete pripadnik manjine

Deca pripadnici etničkih manjina i domorodačkog stanovništva imaju pravo da uživaju sopstvenu kulturu, da ispovedaju svoju veru i da koriste svoj jezik.

(31) Slobodno vreme, rekreacija i kulturne aktivnosti

Dete ima pravo na odmor, igru, slobodno vreme i učešće u kulturnim i umetničkim aktivnostima.

(32) Dečji rad

Dete ima pravo na zaštitu od rada koji ugrožava njegovo zdravlje, obrazovanje ili razvoj. Država će propisati minimalnu starost za zapošljavanje i regulisati uslove rada.

(33) Zloupotreba droga

Deca imaju pravo na zaštitu od upotrebe narkotika i psihotropnih droga. Države imaju obavezu da spreče upotrebu dece u proizvodnji i prometu droga.

(34) Seksualno iskorišćavanje

Država će zaštititi decu od seksualnog iskorišćavanja i zlostavljanja, uključujući prostituciju i pornografiju

(35) Otmica i trgovina decom

Država je obavezna da preduzme sve odgovarajuće mere da spreči otmicu, prodaju i trgovinu decom.

(36) Drugi oblici iskorišćavanja

Dete ima pravo na zaštitu od bilo kog vida iskorišćavanja, štetnog po njegovu dobrobit, pored onih navedenih u članovima 32, 33, i 34.

(37) Mučenje i lišenje slobode

Nijedno dete ne sme biti podvrgnuto mučenju, okrutnom postupku ili kažnjavanju niti nezakonitom hapšenju i lišavanju slobode. Ni smrtna kazna ni doživotni zatvor bez mogućnosti oslobađanja, neće biti dosuđeni za prekršaje koje učine osobe ispod **18** godina starosti. Svako dete lišeno slobode odvaja se od odraslih, sem ako se ne smatra da je to u najboljem interesu deteta; ima pravo na pravnu i drugu pomoć i pravo da održava kontakt sa svojom porodicom.

(38) Oružani sukobi

Strane ugovornice preduzimaju sve praktično izvodljive mere kako deca ispod **15** godina ne bi neposredno učestvovala u oružanim sukobima. Deca ispod **15** godina ne mogu biti regrutovana u oružane snage. Države će takođe osigurati zaštitu i brigu o deci pogođenoj oružanim sukobima, kako je to predviđeno međunarodnim pravom.

(39) Oporavak

Država ima obavezu da obezbedi odgovarajući fizički i psihički oporavak i socijalnu reintegraciju dece koja su žrtve oružanih sukoba, mučenja, zanemarivanja, iskorišćavanja ili zlostavljanja.

(40) Maloletničko pravosuđe

Dete koje je u sukobu sa zakonom ima pravo na postupak kojim se podstiče njegovo dostojanstvo i osećanje lične vrednosti, koji vodi računa o njegovom uzrastu i koji vodi njegovoj socijalnoj reintegraciji. Dete ima pravo na pravnu i drugu pomoć u cilju svoje odbrane. Sudski postupak i smeštaj u kaznene institucije biće izbegnuti kad god je to moguće.

(41) Poštovanje najviših standarda

Ukoliko su standardi dečjih prava važećih nacionalnih i međunarodnih zakona viši od onih koje ova Konvencija predviđa, primenjivaće se viši standardi.

(42) Upoznavanje sa Konvencijom

Strane ugovornice imaju obavezu da sa pravima sadržanim u ovoj Konvenciji upoznaju kako odrasle tako i decu.